

Akkor jó, ha láthatatlan

Miért szükséges, hogy a jegybank független legyen a politikától? Hogyan képes megőrizni önállóságát? Hogyan hat egymásra a monetáris és a fiskális politika? Csatlakozhat-e Magyarország 2010-ben az eurózónához? Többek között ezekre a kérdésekre keresték a választ a Magyar Nemzeti Bank (MNB) Látogatóközpontjában 2005. május 11-én megrendezett Mindentudás Egyeteme (ME) Klub résztvevői: Antal László és Csaba László közgazdász egyetemi tanárok és Hamecz István, a Magyar Nemzeti Bank ügyvezető igazgatója.

Csaba László

- Egy számtáblában jól mutat, hogyan lehet megvalósítani törésszerűen a költségvetési hiány megfékezését, de ez soha senkinek nem fog sikerülni - kétkedett Antal László. - Amikor Bokros Lajos föllépett, mindenki látta, hogy katasztrófahelyzet van. Most nincs akkora baj, de az tragikomikus, hogy évről-évre szeptemberben-októberben jönnek rá, hogy a hiány 50-100 milliárddal nagyobb lesz. Szétesett kormányzat mellett, ahol sok kis erőcentrum létezik, és mindenki képes a saját, egyensúlyt rontó céljait érvényesíteni, nem olyan egyszerű változtatni ezeken a problémákon.

- Akkor most mondok néhány országot, ahol az elmúlt 15 évben ez mégis megvalósult - mondta Csaba László. - A 90-es években az Egyesült Államok deficitese gazdaságát helyre tették. Az elnököt Bill Clintonnak hívták, akit újraválasztottak. Svédországban ugyancsak végbement ez a folyamat, Dániában, Finnországban, Spanyolországban szintén. Írország és Luxemburg "csak" normálisan növekszik bizonyos költségvetési többlet mellett. Vannak tehát ellenpéldák. A politikai feltételeknek kell olyanokká válniuk, hogy ez a rendkívüli mértékű állami újraelosztás csökkenjen. Ezért lenne sürgős az euró bevezetése is, mert ezzel talán nagyobb fegyelemre tudnánk magunkat szoktatni.

Fábrí György arról érdeklődött, vajon hogyan fog ez hatni a monetáris-fiskális politikára és a jegybank pozíciójára. Hamecz István a kérdésre elmondta, az euró bevezetése után az MNB helyett az Európai Központi Bank lesz az az intézmény, amelyet "majd okolni lehet minden bajért". Antal László kifejtette, az eurózónához való csatlakozás legnagyobb előnye az lesz, hogy ránk kényszerül az a fegyelem, amely az éretlen politikai struktúra miatt ma még hiányzik. Mint mondta, bár a konvergencia-kritériumok közül eddig egyet sem sikerült teljesítenünk, még mindig belül vagyunk azon a határon, hogy 2010-re megvalósulhasson a csatlakozás. Csaba László erre kételyeit fejezte ki: mint mondta, a politika számára olyan távolinak tűnik ez az időpont, hogy nem is foglalkoznak vele. - Ez az igazi veszély, mert most, amikor még megugorható a magasság, nem edzünk, nem próbálunk többet kihozni magunkból, mint ami kényelmesen megy nekünk. Tartok tőle, hogy el fogjuk veszíteni a hitelességünket.

A pénz történetének emlékei a tárlókban...

A kissé pesszimista zárómondat nem vette el a közönség kedvét attól, hogy kérdéseket intézzenek a beszélgetés résztvevőihöz. Az első kérdező azt firtatta, mi a szerepe az inflációban a jegybanknak, ha nincs ráhatása a bérek vagy az árak alakulására. A felvetésre Hamecz István reagált, kifejtve, hogy az infláció monetáris jelenség, a jegybank pedig valamennyi országban szigorítja a monetáris kondíciókat, ha az árak növekedését túl gyorsnak találja. Ennek eszköze lehet a kamatemelésen kívül például az árfolyam-erősítés, amelynek hatására az importtermékek olcsóbbak lesznek, a vállalatok profitrátája alacsonyabb lesz, ezért vagy az árakat kell csökkenteniük, vagy a költségeiket. Ily módon a jegybank indirekt módon hatással van az árakra is.

Egy másik néző arról érdeklődött, vajon kibírna-e a magyar gazdaság egy olyan vihart, mint amilyen például

1997-98-ban a délkelet-ázsiai vagy oroszországi pénzpiacra lezajlott. Csaba László elmondta: a pénzpiacokon mára létrejött a kölcsönös biztosítások és viszontbiztosítások hálóját, amelynek lényege, hogy minden ügyletnek van egy fedezeti ügylet, amitől kisebbek ugyan a profitok, de a rendszer egésze stabilabb. Garancia persze nincs arra, hogy hasonló eset ne következzen be, ám megfigyelhető, hogy ezek mindig olyan országokban történnek, ahol túlköltekezett a költségvetés, engedtek az inflációnak, és nem figyeltek oda a nemzetközi piacokról szóló visszajelzésekre.

- Milyen árfolyamra számítanak az eurózónához való csatlakozáskor? - hangzott el az este utolsó kérdése. Csaba László válaszában elmondta, az egyensúlyi árfolyam nagyjában függ attól, mikor és milyen színvonalú gazdasággal sikerül csatlakoznunk a monetáris unióhoz. Ez azonban valószínűleg nem egyoldalú döntés, hanem egy alkufolyamat eredménye lesz.